

1. Egorov AB The party of Sulla: the alliance of aristocrats and marginals / AB Egorov // Studia Historica. - 2006. - No. 6. - P. 128 - 152.
2. Egorov AB Rome on the brink of epochs. Problems of the Birth and Formation of the Principate / AB Egorov. - Leningrad: Leningrad University Press, 1985. - 222p.
3. Історія стародавнього світу 6 клас / Bandrovsky OG, Vlasov VS - K. : Genesis, 2014. - 273 p.
4. History of the Old Believers 6 classes / Golovanov SO, Kostirko SV - K. : Diploma, 2006. - 297 p.
5. History of the Old Believers 6 classes / D'yachkov S. V., Martem'yanov OP - H. : Ranok, 2006. - 336 p.
6. Історія стародавнього світу 6 клас / Pometun O. I., Moroz P. B., Malienko Yu. B. - K. : Osvita, 2014. - 256 p.
7. Історія стародавнього світу 6 клас / Shalaginova O. I., Shalaginov BB - K. : Ped. Press, 2006. - 288 p.
8. Inar F. Sulla / Francois Inar. Sulla [Trans. from the French V. Sidorenka] - Rostov-on-Don: Phoenix, 1997. - 416 p.
9. Korolenkov AV Sulla / AV Korolenkov, EV Smykov. - Moscow: Young Guard, 2007. - 428 p.
10. Mommsen T. History of Rome in five volumes / Theodore Mommsen. The history of Rome in five volumes [Trans. from the German S. Kovalev, N. Mashkin] - SPb. : "Juventa", 2005. - T.2. - 336 s.
11. Sergeev VS Essays on the history of ancient Rome / VS Sergeev. - Moscow: OGIZ. Gossotsechizdat, 1938. - 368 p.
12. Utchenko SL Ancient Rome: events, people, ideas / SL Utchenko. - Moscow: Nauka, 1969. - 317 p.
13. Tsirkin Yu. B. Civil wars. Defeated / Yu. B. Tsirkin. - St. Petersburg: St. Petersburg University Press, 2006. - 314 p.

УДК 371.3: 373.54.3:94

Моцак С.І.

Сумський державний педагогічний
університет ім. А.С.Макаренка

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПОЗАУРОЧНОЇ РОБОТИ З ПРЕДМЕТУ В СУЧАСНІЙ ШКІЛЬНІЙ ІСТОРИЧНІЙ ОСВІТІ

Моцак С.І. Роль та місце позаурочної роботи з предмету в сучасній шкільній історичній освіті

В статті визначено роль позаурочної діяльності в навчально-виховному процесі підростаючого покоління. Проведений аналіз теоретичних джерел зумовив виокремлення в дослідженнях основних напрямів позаурочної роботи. Уточнено понятійний апарат: позаурочна робота, позаурочна навчальна діяльність, позанавчальна робота, позакласна робота, позашкільна робота, позаурочна навчальна робота з історії.

Ключові слова: *Нова українська школа, позаурочна робота, позаурочна навчальна діяльність, позанавчальна робота, позакласна робота, позашкільна робота, позаурочна навчальна робота з історії.*

Моцак С.И. Роль и место внеурочной работы по предмету в современном школьном историческом образовании

В статье определены роль внеурочной деятельности в учебно-воспитательном процессе подрастающего поколения. Проведенный анализ теоретических источников обусловил выделение в исследованиях основных направлений внеурочной работы. Уточнен понятийный аппарат: внеурочная работа, внеурочная учебная деятельность, внеучебная работа, внеклассная работа, внешкольная работа, внеурочная учебная работа по истории.

Ключевые слова: *Новая украинская школа, внеурочная работа, внеурочная учебная деятельность, внеучебная работа, внеклассная работа, внешкольная работа, внеурочная учебная работа по истории.*

Motsak S.I. The role and place of extra-curricular work on the subject in modern school historical education.

The article defines the role of extra-curricular activities in the educational process of the younger generation. The analysis of theoretical sources led to the emphasis on research in the main areas of extra-curricular work. The conceptual apparatus is specified: extra-curricular work, extra-curricular educational activity, extracurricular work, extra-curricular work, extra-curricular educational work on history.

Key words: *New Ukrainian school, extra-curricular work, extra-curricular educational activity, extracurricular work, extra-curricular work, extra-curricular educational work on history.*

Постановка проблеми. Сьогодні ми маємо будувати Нову українську школу. Школу у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й вміння застосовувати їх у житті.

Позаурочна робота з історії в умовах Нової української школи має великі можливості для вирішення цих завдань, оскільки саме вона дає можливість поглиблювати історичні знання та є важливим резервом і засобом формування та розвитку інтересу учнів до історії, успішного оволодіння ними компетентностями та надає більш широкі можливості для творчої діяльності як учителів, так і учнів.

Правильно організована позаурочна робота з історії має сприяти розвитку та поглибленню історичного мислення, формуванню позитивної історичної самоідентифікації, вихованню особистісних рис громадянина України, загальнолюдських, духовних цінностей, демократизму, патріотизму, вчити критично мислити та готувати сучасного учня до свідомої активної участі в суспільному житті.

А тому проблема організації позаурочної роботи в шкільній історичній освіті за умов створення Нової української школи набуває важливого значення.

Метою статті є основи аналізу психолого-педагогічної, методичної літератури, визначити сутність, роль та місце позаурочної роботи з предмету в сучасній шкільній історичній освіті.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема організації позаурочної роботи не є новою у вітчизняній педагогіці. У різні часи вона була предметом наукових розвідок українських дослідників Н. Бондаря, М. Боришевського, В. Демиденко, Л. Канішевської, С. Карпенчук, О. Киричук, Б. Кобзара, С. Коваленко, М. Красовицького, В. Лозової, А. Макаренка, Г. Пустовіта, І. Соколової, М. Стельмаховича, В. Струманського, В. Сухомлинського, Т. Сущенко, М. Трофанової, Я. Чепіги, та ін. Означена проблема досліджувалася російськими вченими Ю. Азаровим, М. Алпатьєвим, Л. Балясною, О. Богдановою, М. Болдирєвим, Ю. Івановим, В. Караковським, А. Капто, В. Кутєвим, Л. Рувинським, В. Петровим, Ю. Сокольниковим, Г. Суворовою та ін.

Роль і місце позаурочної діяльності учнів у навчально-виховному процесі розглядали зарубіжні дослідники (Д. Брубекер, Ф. Бьюїссон, А. Валлон, О. Вільман, А. Дистервег, Дж. Дьюї, Р. Еджвардт, Я. Корчак, А. Маслоу, Ж.-Ж. Руссо, Й. Песталоцці, М. Хайдегер, З. Хемус, С. Шуман та ін.).

Проблема змісту і напрямів позаурочної роботи в сучасній школі досліджується українськими вченими І. Бехом, Т. Дем'янюк, А. Капською, Б. Кобзарем, І. Мартинюк, Г. Пустовітом, П. Щербанем та ін.

Різним аспектам організації позаурочної роботи в шкільній історичній освіті присвячені наукові розвідки сучасних українських вчених – методистів-істориків К. Баханова, А. Булди, В. Власова, Т. Ладиченко, Ю. Малієнко, Т. Мацейків, П. Мороза, О. Пометун, А. Приходько, О. Удада, Г. Фреймана тощо.

Аналіз теоретичних джерел зумовлює виокремлення в дослідженнях проблеми позаурочної роботи педагогів таких основних напрямів:

- позаурочна робота в школі (В. Білоусова, Н. Болдирєв, І. Винниченко, І. Мар'єнко, Е. Марієнгоф, Г. Щукіна та ін.);
- позаурочна навчальна робота (О. Джежелей, Е. Марієнгоф, Н. Светловська, В. Сухомлинський та ін.);
- окремі форми позаурочної роботи (А. Романов, Г. Фролова та ін.);
- визначення концептуальних засад організації позаурочної виховної роботи (С. Гончаренко, В. Оржеховська, В. Постовий, К. Чорна та ін.);
- зв'язок позаурочної роботи вчителя з роботою позашкільних закладів (С. Кириленко, Г. Пустовіт, Т. Сущенко та ін.);
- психологічні аспекти організації позаурочної роботи в сучасній школі (І. Бех, І. Дубровина, А. Гречишкіна, Л. Колбановський, Б. Круглова, С. Максименко та ін.);
- педагогічні аспекти позаурочної виховної роботи (В. Демиденко, В. Демчук, Т. Дем'янюк, А. Капська, С. Карпенчук, Б. Кобзар, В. Перепелиця та ін.);
- позаурочна робота з учнями профільних класів (Н. Анісікіна, А. Самодрин, В. Кизенко, С. Максименко, П. Сікорський та ін.)

Виклад основного матеріалу. Роль позанавчальної діяльності (як організації діяльності дітей у вільний від занять в школі час) у системі виховання підростаючого покоління розглядали у своїх працях як засіб виховання гармонійно розвиненої особи видатні педагоги П. Блонський, А. Макаренко, С. Русова, М. Стельмахович, В. Сухомлинський, К. Ушинський, С. Шацький, відомі психологи і філософи: І. Бех, І. Зязюн, Г. Костюк, та ін. Більшість з цих вчених використовують поняття позанавчальна, позакласна і позашкільна діяльність як синоніми, позначаючи ним спеціально організовану виховну роботу з учнями у позанавчальний час.

Для уточнення понятійного апарату дослідження на початку зосередимо увагу на сучасному тлумаченні ключових понять: позаурочна робота, позаурочна навчальна діяльність, позанавчальна робота, позакласна робота, позашкільна робота, позаурочна навчальна робота з історії.

Спочатку віддиференціюємо ці поняття одне від одного. У сучасній українській педагогічній науці багатьма вченими поняття «позаурочна» і «позанавчальна» виховна робота ототожнюються і визначаються як такі, що охоплюють усі види і форми виховної роботи з учнями поза уроками, за межами навчального часу. Так, на думку Б. Кобзара, ці два поняття можна розглядати як найбільш широкі, адже позаурочна виховна діяльність, зазвичай, складається із позакласної і позашкільної роботи [5, с. 67]. Окрім того, Б. Кобзар розглядає позанавчальну виховну діяльність як складову професійно-педагогічної діяльності педагога. На його думку, це «цілеспрямована навчально-виховна робота зі школярами, що її організують і здійснюють вчителі, вихователі в різних школах в позаурочний час» [6, с. 7].

Широковживаним у науковій літературі є також поняття «позанавчальна робота», під яким виокремлюють діяльність учнів за межами шкільної програми та за межами навчального процесу, яка здійснюється на основі самоврядування при спрямовуючій ролі класного керівника, і є добровільною.

В окремих наукових розвідках українських вчених виокремлюється поняття «позакласна робота у навчально-виховному процесі». Ця проблема висвітлена у науковому доробку С. Гончаренка, В. Оржеховської, В. Постового, К. Чорної тощо. Значний доробок у розвиток теорії позакласної виховної роботи вніс І. Бех. Розроблена ним концепція виховання особистості містить, зокрема, психологічні основи цілеспрямованого формування особистості учня.

Позакласна робота, як наголошують дослідники, – це одна із форм організації корисного дозвілля та

активного відпочинку учнів, яка:

- по-перше, організується на добровільних засадах (зміст і форми занять визначаються навчальним закладом із урахуванням конкретних умов роботи);
- по-друге, будується на основі широкої громадської активності учнів, які об'єднуються в колективи самоврядування при постійному контролі і керівництві їх діяльністю з боку адміністрації, вчителів та членів педагогічного колективу;

- по-третє, педагогічне керівництво в процесі позакласної роботи набуває більш консультативно-рекомендаційного характеру, що стимулює вияви творчої ініціативи учнів у проведенні різноманітних форм цієї роботи. Позакласна робота доповнює основну програму різноманітністю засобів, форм, методів.

Таким чином, зазначимо, що позакласна робота – це різноманітна освітня і виховна робота, спрямована на задоволення інтересів і запитів дітей, організована в позаурочний час педагогічним колективом школи, а позашкільна робота – це освітньо-виховна діяльність позашкільних закладів для дітей та юнацтва. Обидва види роботи мають спільні завдання і передбачають застосування переважно однакових засобів, форм і методів виховання.

Як свідчить аналіз наукової літератури, серед науковців немає одностайності у підходах до визначення поняття позакласної роботи. В педагогічному словнику зазначається, що позакласна робота у школі організовується і проводиться в позаурочний час органами дитячого самоврядування за активною допомогою і при тактичному керівництві з боку педагогічного колективу, особливо класних керівників, вихователів, організаторів позакласної і позашкільної роботи. Вона тісно пов'язана з навчально-виховною роботою, що проводиться на уроках. Одні дослідники називають її «формою організації дозвілля учнів», інші – «заняттями, що проводяться в позаурочний час», дехто – «діяльністю педагогів, батьків та учнів, яку організує школа у вільний від уроків час» або «різноманітною освітньою і виховною роботою». Окремі дослідники в це поняття включають не лише систему занять, а й спілкування учнів у школі після уроків.

До понятійного апарату нашого дослідження ми віднесли також дефініцію «позашкільна робота», яку вчені трактують як виховну роботу, що здійснюється спеціальними позашкільними установами. З-поміж них і позашкільні заклади – державні та громадські організації та інструктивно-методичні установи з позашкільної роботи з дітьми й підлітками. Існують позашкільні заклади загального типу (палади, будинки школярів, дитячі парки, дитячі сектори профспілкових клубів і палаців культури) і спеціалізовані (дитячі бібліотеки, театри, спортивні школи, туристів, дитячі залізничні, морські та річкові пароплавання).

Зміст позашкільної роботи визначається загальним змістом виховання учнівської молоді. Позашкільна робота ґрунтується на принципах:

- добровільності, учні можуть обирати профіль занять за інтересами;
- суспільної спрямованості діяльності учнів (зміст роботи гуртків, клубів, форм діяльності має відповідати загальносуспільним потребам, відображати досягнення сучасної історичної науки);
- розвиток ініціативи і самодіяльності учнів (слід враховувати бажання школярів, їх пропозиції, щоб кожен із них виконував цікаву для себе роботу);
- розвиток винахідливості (учням слід ставити завдання пошукового характеру, приділяти особливу увагу творчому підходу до справи);
- зв'язок з навчальною роботою (знання з історії можуть бути розширені і поглиблені на тематичному вечорі та ін.).

Психолого-педагогічні аспекти розвитку творчої особистості в позашкільних закладах знайшли своє відображення у низці праць С. Карпенчук, Б. Кобзара, С. Сисоєвої, М. Фіцули та ін.

У нашому дослідженні будемо розглядати позаурочну роботу як різноманітну освітню і виховну роботу, спрямовану на задоволення інтересів і запитів учнів, організовану в позаурочний час педагогічним колективом школи з метою збагачення та поглиблення знань школярів, набутих у процесі навчання, застосування їх на практиці, розширення загальноосвітнього кругозору учнів, формування в них наукового світогляду, вироблення вмінь і навичок самоосвіти, формування інтересів до різних галузей науки, техніки, мистецтва, виявлення і розвитку індивідуальних творчих здібностей та нахилів, організації дозвілля школярів, культурного відпочинку та розумних розваг; поширення виховного впливу на учнів у різних напрямках виховання.

Зазначимо, що тема нашого дослідження передбачає виокремлення із усієї системи позаурочної роботи школи позаурочну роботу з окремого предмета, специфікою якої є її міцний взаємозв'язок із урочною діяльністю учнів та досягненнями цілей освіти, зокрема задекларованих державними програмами і документами. Щоб визначити повний зміст категорії «позаурочна робота з окремого предмета», звернемось до відповідних досліджень.

Аналізуючи науковий доробок дослідників у царині позаурочної роботи, ми прийшли висновку про використання ними понять «позаурочна робота», «позаурочна навчальна діяльність», «позаурочна діяльність учнів», «навчання у позаурочний час», «позаурочна робота на заняттях з історії» як дефініцій одного синонімічного ряду.

Українські вчені у своїх дослідженнях виокремлюють певні особливості позаурочної роботи школярів.

Так, О. Вишневецький зазначає, що учитель одержує при організації позаурочної діяльності широкі можливості вибору змісту, форм проведення, організації та послідовності її підготовки, оскільки не обмежений ні програмами, ні рамками часу. Для учнів, на думку дослідника, позаурочна навчальна діяльність дає можливість ознайомитися з новою інформацією, виконувати певні обов'язки та вимоги, котрі передбачають вияв саморегуляції і наполегливості, піддає свою діяльність оцінці інших і сам оцінює себе та їх, має справу з різними засобами діяльності, стикається з природою різних стосунків тощо [4, с. 56–58].

Аналогічні підходи до визначення як самого поняття позаурочна навчальна діяльність (робота) та близьких до нього понять, а також визначення її ролі і місця у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи знаходимо у наукових працях російських науковців. Дослідники Т. Калечиц та З. Кейліна вважають, що позаурочна робота проводиться безпосередньо педагогами з метою кращого виконання навчальних програм та єдиних вимог до учнів, вона завжди може й повинна мати добровільний і самодіяльний характер. Вагомий внесок у розробку теорії позакласної роботи вніс російський фахівець у цій царині А. Родін. На його думку, позакласна робота досягає тієї ж мети, що і урок, але іншим матеріалом та іншими засобами [7, с. 6].

Більшість дослідників дотримуються точки зору, що основне завдання позаурочної роботи – поглибити та розширити знання, отримані учнями на уроках, пробудити інтерес до предмету, зробити процес пізнання цікавим. Вона вирішує, як і процес навчання, освітні, розвиваючі, виховні завдання. Оскільки вона носить добровільний характер, це дає можливість учителю організувати діяльність учнів за інтересами, сприяти розвитку індивідуальних здібностей, ініціативи і пізнавальної самостійності учнів. Вчитель самостійно вибирає зміст занять, час їх проведення, враховує психологічні та вікові особливості учнів, використовує різноманітні форми роботи. Позакласна робота є частиною навчання і до її організації необхідно підходити диференційовано. На таких заняттях розвиваються уміння, які можна використати на уроках. Зміст занять може визначатися особливостями регіону, в якому знаходиться школа, проблемами і подіями якими в цей час живе рідний край, країна, людство.

Отже, позаурочна робота – широке й багатозначне поняття, яке передбачає проведення різноманітних за змістом, призначенням та способом керівництва занять, які доповнюють і розширюють можливості учнів у засвоєнні змісту освіти та розвитку особистості. Серед специфічних особливостей позаурочної роботи, у порівнянні з урочною, сучасні дослідники називають те, що, на відміну від останньої, вона не регламентується єдиними обов'язковими програмами (програми мають характер рекомендацій). Її зміст, методи й організаційні форми менше регламентовані, ніж у навчальному процесі [6, с. 5].

Така робота, на думку вчених, продовжує час цілеспрямованого педагогічного впливу на учнів [3, с. 134], має додаткові стосовно процесу навчання можливості виховного впливу, дозволяє розширити й поглибити знання учнів, закріпити надбані на уроках уміння й навички, розвинути здібності дітей, задовольнити їхні різноманітні інтереси, організувати практично суспільно-корисну діяльність, дозволити дітей, сприяє формуванню самостійності учнів, створює умови для формування нових інтересів, накопичення досвіду колективного життя для більш повного розкриття й вияву особистості [2, 116].

Дослідник В. Андрусенко вважає, що позаурочна робота відіграє неабияку роль у всій багатогранності навчально-виховного процесу. За своїм змістом вона досить різноманітна. Її ефективність залежить від єдності обох сторін цієї діяльності: навчальної і виховної. Про важливість позаурочної роботи свідчать ті функції, які вона виконує в розвитку особистості старшокласника. Позаурочна робота, на його думку, сприяє: розвитку пізнавального інтересу учнів, поглибленню і закріпленню учнівських знань, умінь і навичок, підготовці до самоосвіти і творчої діяльності, поглибленню різнобічних інтересів і здібностей учнів, підвищенню ефективності професійної орієнтації підлітків, розвитку кращих особистісних якостей підростаючого покоління [1, с. 22–28].

Таким чином, *позаурочна робота з предмету визначається як організація пізнавальної діяльності учнів на добровільних засадах у позаурочний час та у різноманітних формах, які забезпечують додаткові можливості для розв'язання освітніх, виховних і розвивальних завдань навчально-виховного процесу, зокрема і завдань навчання окремого предмета.*

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, на основі аналізу психолого-педагогічної та методичної літератури ми визначаємо *позаурочну роботу з історії* як пізнавальну діяльність учнів, яка здійснюється під керівництвом вчителя на основі добровільної участі і самостійності учнів у позанавчальний час, має своїм змістом пізнання історичного минулого та сприяє задоволенню індивідуальних освітніх запитів школярів, розвитку їх інтересів, нахилів і здібностей, сприяє повноцінному розв'язанню освітньо-виховних завдань історичної освіти. Позаурочна пізнавальна діяльність є, на нашу думку, важливим засобом реалізації потенційних можливостей учнів у розвитку їх творчих здібностей, умінь пошукової діяльності як умови формування у них високого рівня історичної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусенко В. П. Позакласна робота з навчального предмету. / В. П. Андрусенко // Радянська школа. – 1981 – № 3 – С. 22–28.
2. Болдырев Н. И. Методика воспитательной работы в школе. / Н. И. Болдырев. – М.: Просвещение, 1974. – 223 с.

3. Болотина Л. Р., Латышина Д. И. Методика внеклассной воспитательной работы в начальных классах: Учебное пособие для студентов пед. вузов. / Болотина Л. Р., Латышина Д. И. – М.: Просвещение, 1978. – 128 с.
4. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки [посібник для студентів вищих навчальних закладів] – [видання друге доопрацьоване і доповнене] – Дрогобич Коло, 2006. – С. 56–58.
5. Кобзар Б. С. Позакласна і позашкільна робота. / Б. С. Кобзар – К.: Рад. шк., 1975. – 156 с.
6. Кобзар Б. С. Внеурочная воспитательная работа в школах продленного дня. / Б. С. Кобзар – К.: Рад. школа, 1991. – 223 с.
7. Родин А. Ф. Внеклассная работа по истории / А. Ф. Родин. – М.: Из-во АПН РСФСР, 1956. – С. 3–5.
8. Савченко О. Я. Уміння вчитися як ключова компетентність загальної середньої освіти // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
9. Самодрин А. П. Профільне навчання в середній школі / А. П. Самодрин. – Кременчук, 2004. – 384 с.

REFERENCES

1. Andrusenko V.P. Out-of-class work on the subject. / V.P. Andrusenko // Soviet school. - 1981 - No. 3 - С. 22-28.
2. Boldyrev N. I. Methodology of educational work in school. / N. I. Boldyrev. - Moscow: Enlightenment, 1974. - 223 pp.
3. Bolotina L. R., Latyshina D. I. Methodology of extracurricular educational work in elementary classes: A manual for students of ped. high schools / Bolotina L. R., Latyshina D. I. - Moscow: Enlightenment, 1978. - 128 p.
4. Vishnevsky O. Theoretical Foundations of Modern Ukrainian Pedagogy [A Guide for Students of Higher Educational Institutions] - [Second Edition Revised and Supplemented] - Drohobych Kolo, 2006. - P. 56-58.
5. Kobzar B. S. S. Out-of-class and extracurricular work. / B. S. Kobzar - K.: Rad. Shk., 1975. - 156 p.
6. Kobzar B. S. S. Out-of-school educational work in schools of an extended day. / B. S. Kobzar - K.: Rad. school, 1991. - 223 pp.
7. Rodin A.F. Extracurricular Work on History / A.F. Rodin. - Moscow: From the Academy of Pedagogical Sciences of the RSFSR, 1956. - P. 3-5.
8. Savchenko O. Ya. Ability to learn as a key competence of general secondary education / Competency approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives: Library on educational policy / Under the foundations. Ed. O. V. Ovcharuk. - K.: "K.I.S.", 2004. - 112 p.
9. Samodrin A.P. Professional training in high school / A.P.Samodrin. - Kremenchuk, 2004. - 384 pp.

УДК 37.02

Пархоменко Т. М.
ВКНЗ СОР Лебединське педагогічне
училище імені А. С. Макаренка

ВИКОРИСТАННЯ МАЙБУТНІМИ ПЕДАГОГАМИ ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ «Я У СВІТІ» В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті аналізуються теоретичні засади соціальної та громадянської компетентностей учнів початкової школи, проблема підготовки студентів педагогічного училища до практичного формування компетентностей. Встановлюється, що застосування інтерактивних методів та проектних технологій на уроках з предмета «Я у світі» сприяє ефективному опануванню молодшими школярами соціальною та громадянською компетентностями.

Ключові слова: компетентність, ключові компетентності, соціальна компетентність, громадянська компетентність, життєва компетентність, соціалізація, інтерактивні методи, проектні технології.

Пархоменко Т. М. *Использование будущими педагогами опыта формирования социальной и гражданской компетентности на уроках «Я в мире» в начальной школе*

В статье анализируются теоретические основы социальной и гражданской компетентности учащихся начальной школы, проблема подготовки студентов педагогического училища к практическому формированию компетентностей. Устанавливается, что применение интерактивных методов и проектных технологий на уроках «Я в мире» способствует эффективному освоению младшими школьниками социальной и гражданской компетентностями.

Ключевые слова: компетентность, ключевые компетентности, социальная компетентность, гражданская компетентность, жизненная компетентность, социализация, интерактивные методы, проектные технологии.

Parkhomenko T. M. *The use of experience of the formation of social and civic competence in the lessons of «I am in the World» in primary school by future teachers*

The article analyzes theoretical bases of social and civic competence of primary school students, the problem of preparing students of a pedagogical college for the practical formation of competences. It is established that the use of interactive methods and project technologies in the lessons of "I am in the world" contributes to the effective development of social and civil competencies by junior schoolchildren.

Key words: competence, key competencies, social competence, civil competence, life competence, socialization, interactive methods, design technologies.

Необхідною умовою професійного становлення студентів педагогічних ВНЗ є використання здобутих знань, умінь, навичок в практичній педагогічній діяльності. Реалізація нової освітньої парадигми в Україні